

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (2018)» (πρόσθετη γνωμοδότηση)

[COM(2017) 770 final]

(2019/C 62/54)

Εισηγητής: ο κ. **Javier DOZ ORRIT**

Απόφαση του Προεδρείου της ΕΟΚΕ	22.5.2018
Νομική βάση	Άρθρο 29 στοιχείο α) των διατάξεων εφαρμογής του Εσωτερικού Κανονισμού
Αρμόδιο τμήμα	Οικονομική και νομισματική ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	3.10.2018
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	17.10.2018
Σύνοδος ολομέλειας υπ' αριθ.	538
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	132/1/6

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) δηλώνει ότι συμμερίζεται τους στόχους της σύστασης του Συμβουλίου και ορισμένες από τις προτάσεις της. Ωστόσο, εκφράζει τη διαφωνία της με την πρόταση να είναι ουδέτερος ο συνολικός δημοσιονομικός προσανατολισμός της ευρωζώνης, καθώς και με τον τρόπο διατύπωσης της σύστασης σχετικά με τους μισθούς. Επαναλαμβάνει, έτσι, τα όσα επεσήμανε στην προηγούμενη γνωμοδότηση της σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για την έκδοση σύστασης⁽¹⁾.

1.2. Η οικονομική πολιτική της ευρωζώνης θα έπρεπε να χαραχτεί στο πλαίσιο ενός σχεδίου μεταρρύθμισης της οικονομικής και νομισματικής ένωσης (ΟΝΕ), το οποίο να υπερβαίνει τα διαρθρωτικά και λειτουργικά ελλείμματα που τη βαρύνουν από τη σύσταση της και να αποβλέπει σε μεγαλύτερη ολοκλήρωση και πιο δημοκρατική διακυβέρνηση. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για την παράλυση που εμφανίζει σήμερα η διαδικασία της μεταρρύθμισης, για την έλλειψη δέσμευσης εκ μέρους αρκετών κυβερνήσεων και την εχθρότητα ορισμένων, καθώς και για την απουσία πολιτικής βούλησης προκειμένου να ξεπεραστεί αυτή η παράλυση.

1.3. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι συστάσεις του Συμβουλίου θα έπρεπε να θεσπίζονται σύμφωνα με μια γενικότερη στρατηγική οικονομικής πολιτικής, που να εμπνέεται από την Ατζέντα του 2030 και τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), καθώς και από την εφαρμογή της Συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή. Η στρατηγική αυτή θα έπρεπε να προετοιμάζει την ευρωπαϊκή κοινωνία για ορισμένες δίκαιες μεταβάσεις προς ένα οικολογικό και ψηφιακό οικονομικό μοντέλο.

1.4. Οι εσωτερικοί λόγοι για έναν μέτρια θετικό δημοσιονομικό προσανατολισμό είναι, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, οι εξής: ο τερατισμός της επεκτατικής νομισματικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ)· το ανησυχητικό έλλειμμα επενδύσεων —ιδίως δημόσιων επενδύσεων— που εμφανίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ), το οποίο υπονομεύει το οικονομικό και κοινωνικό της μέλλον· το γεγονός ότι το εν λόγω έλλειμμα δημόσιας επένδυσης οδηγεί, με τη σειρά του, σε πολύ χαμηλά επίπεδα ανάπτυξης της παραγωγικότητας· και η διατήρηση υπερβολικών πλεονασμάτων στα ισοζύγια τρεχουσών συναλλαγών εκ μέρους σημαντικών κρατών της ευρωζώνης.

1.5. Ορισμένα από τα κράτη της ευρωζώνης με τα μεγαλύτερα πλεονάσματα αντί να επενδύουν, συσσωρεύουν αρνητικά ετήσια ποσοστά καθαρού σχηματισμού δημόσιου κεφαλαίου. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η αύξηση των επενδυτικών δαπανών στα κράτη αυτά αποτελεί αναγκαιότητα οικονομικής πολιτικής και για τα εν λόγω κράτη και για το σύνολο της ευρωζώνης και της ΕΕ.

1.6. Κατά την ΕΟΚΕ, ο πρόβλημα συνδυασμός της νομισματικής και της φορολογικής πολιτικής για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης της ευρωζώνης —τον οποίο ζητούν τα τελευταία χρόνια η ΕΚΤ, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) και ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)— δικαιολογείται επίσης από τις προβλέψιμες επιπτώσεις του εμπορικού προστατευτισμού και από τους διαφόρους παράγοντες αστάθειας που οφείλονται στους παγκόσμιους γεωπολιτικούς κινδύνους.

⁽¹⁾ Βλέπε γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα Σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ (ΕΕ C 197, της 8.6.2018, σ. 33).

1.7. Ας προστεθούν εδώ οι κοινωνικοί και πολιτικοί λόγοι που δικαιολογούν την απαίτηση μεγαλύτερης δημοσιονομικής προσπάθειας: η ΕΕ και τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν μεγαλύτερες προσπάθειες για την καταπολέμηση της φτώχειας και της ανισότητας και την αύξηση της κοινωνικής συνοχής, κυρίως χρηματοδοτώντας επαρκώς την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων. Κατά την ΕΟΚΕ, εάν δεν καταβληθούν αυτές οι προσπάθειες, οι πολιτικές κρίσεις που ζούμε θα οξυνθούν και οι εθνικιστικές και αντιευρωπαϊκές τάσεις θα ενταθούν, θέτοντας σε κίνδυνο την ίδια την ύπαρξη της ΕΕ.

1.8. Η σύσταση για αύξηση των μισθών, εάν εφαρμοστεί επακριβώς, θα επηρεάσει λίγες μόνο χώρες. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η συγκράτηση του κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος δεν πρέπει να επιτυγχάνεται με τη μείωση ή το πάγωμα των μισθών, αλλά με την τόνωση της παραγωγικότητας χάρη στην αύξηση της επένδυσης και της καινοτομίας και στη βελτίωση της κατάρτισης των εργαζομένων. Σε κάθε περίπτωση, τα επίπεδα των μισθών πρέπει να καθορίζονται από τους κοινωνικούς εταίρους μέσω των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου θα έπρεπε να προτείνονται νομοθετικές αλλαγές που να ενισχύουν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις στα κράτη όπου αποδυναμώθηκαν λόγω της κρίσης, και εκεί όπου, παρά το άρθρο 28 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, δεν υπάρχουν συλλογικές διαπραγματεύσεις, να τις αποκαθιστούν. Επίσης, πρέπει να υιοθετηθούν πρόσθετα μέτρα για τη βελτίωση των χαμηλότερων μισθών.

1.9. Η δημιουργία ποιοτικής απασχόλησης πρέπει να συνιστά προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ο περιορισμός της επισφάλειας (υψηλά ποσοστά απασχόλησης ορισμένου χρόνου και χαμηλοί μισθοί) που υφίστανται κυρίως οι νέοι πρέπει επίσης να αποτελεί μια από τις συστάσεις προτεραιότητας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

1.10. Πρέπει να προωθηθεί η δημιουργία περιβάλλοντος που θα ευνοεί τις επιχειρηματικές επενδύσεις και την καινοτομία, ιδίως για να αντιμετωπιστεί η ψηφιοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων.

1.11. Η διευκόλυνση της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων πρέπει επίσης να συνιστά προτεραιότητα της οικονομικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι η Τραπεζική Ένωση και η Ένωση των Κεφαλαιαγορών είναι πολύ σημαντικές για τη χρηματοδότηση της οικονομικής δραστηριότητας, εκφράζει δε την ανησυχία της για τις καθυστερήσεις και τα εμπόδια που αντιμετωπίζει η ανάπτυξη της Τραπεζικής Ένωσης, όπως είναι, μεταξύ άλλων, ο όγκος των επισφαλών χρεών σε ορισμένα κράτη μέλη.

1.12. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι ευρωπαϊκές αρχές θα έπρεπε να δεσμευθούν πραγματικά υπέρ της καταπολέμησης της κατάχρησης δημόσιων κονδυλίων, της φοροδιαφυγής και του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού, της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, των φορολογικών παραδείσων και του αθέμιτου φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ κρατών μελών. Δεν πρόκειται απλώς για απαίτηση πολιτικής δεοντολογίας και τήρησης της νομοθεσίας· είναι και παράγοντας σταθεροποίησης των δημόσιων οικονομικών.

2. Οι κατευθύνσεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής

2.1. Αντιθέτως προς το 2017, η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ ⁽²⁾ (23 Ιανουαρίου 2018) δεν διαφέρει ουσιωδώς από την πρόταση της Επιτροπής (22 Νοεμβρίου 2017) ⁽³⁾. Το Συμβούλιο συμφωνεί ότι ο γενικός δημοσιονομικός προσανατολισμός πρέπει να είναι σε γενικά πλαίσια ουδέτερος, προσθέτει δε ότι θα πρέπει να αξιοποιηθεί η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών για να δημιουργηθούν δημοσιονομικά αποθέματα.

2.2. Στις λοιπές συστάσεις, το Συμβούλιο και η Επιτροπή συμφωνούν ότι τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν προτεραιότητα στις μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την παραγωγικότητα και το αναπτυξιακό δυναμικό, προωθούν τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την καινοτομία και τις επενδύσεις και συμβάλλουν στη δημιουργία ποιοτικής απασχόλησης, μειώνοντας τις ανισότητες. Τα κράτη μέλη με «υψηλά πλεονάσματα» στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών θα πρέπει να προωθήσουν την άνοδο των μισθών, ενώ όσα έχουν ελλείμματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ή υψηλό εξωτερικό χρέος θα πρέπει να συγκρατήσουν το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος. Τέλος, ζητά να συνεχιστεί το έργο της ολοκλήρωσης της Τραπεζικής Ένωσης. Στις συστάσεις ανά χώρα για το 2018 υπογραμμίζεται η ευνοϊκή οικονομική συγκυρία στην ΕΕ, που πρέπει να αξιοποιηθεί, κατά την Επιτροπή, για να ενισχυθούν οι διαρθρωτικές βελτιώσεις που επετεύχθησαν τα τελευταία χρόνια και να ολοκληρωθεί η διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών στα περισσότερα κράτη μέλη.

2.3. Οι συστάσεις ανά χώρα αναφέρονται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, στη βελτίωση της ποιότητας της απασχόλησης, της συλλογικής διαπραγμάτευσης και του κοινωνικού διαλόγου, καθώς και στην άνοδο των μισθών. Επίσης, αναφέρονται στη μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης —μέτρα ενάντια στη διαφθορά— και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, καθώς και στη βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των δύο τομέων, αλλά και της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων. Παράλληλα, υποστηρίζεται ο ουδέτερος δημοσιονομικός προσανατολισμός, ενώ συνιστάται η μεταρρύθμιση των συστημάτων υγείας και συνταξιοδότησης για να αντιμετωπιστεί η γήρανση του πληθυσμού.

⁽²⁾ Σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ευρωζώνης.

⁽³⁾ Βλέπε COM(2017) 770 final.

3. Γενικές και ειδικές παρατηρήσεις

Στρατηγική οικονομικής πολιτικής και μεταρρύθμιση της ΟΝΕ

3.1. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι απαιτείται μια γενική στρατηγική οικονομικής πολιτικής που να λαμβάνει υπόψη τις διεθνείς συμφωνίες και τους στόχους περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης, την ψηφιακή επανάσταση και άλλες παγκόσμιες προκλήσεις. Η ΕΟΚΕ εξαιρεί τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής στους τομείς αυτούς, αλλά, όπως έχει αναφέρει και στη γνωμοδότηση για τη *Δέσμη μέτρων για την οικονομική και νομισματική ένωση* ⁽⁴⁾, πιστεύει ότι δεν υπάρχει μια οικονομική στρατηγική σε ευρωπαϊκό επίπεδο που να τις καλύπτει όλες ούτε και επαρκείς πόροι για να τις χρηματοδοτήσουν.

3.2. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της γιατί η μεταρρύθμιση της ΟΝΕ διαχέεται λόγω απουσίας πολιτικής βούλησης, καθυστέρησης της λήψης αποφάσεων και έλλειψης δέσμευσης εκ μέρους αρκετών κυβερνήσεων κρατών της ευρωζώνης, γεγονός που αυξάνει τον κίνδυνο να μην είναι προετοιμασμένη η ΕΕ για την επόμενη περίοδο ύφεσης.

3.3. Μια οικονομική πολιτική που θα ευνοεί τη βιώσιμη ανάπτυξη πρέπει να στηρίζεται τόσο στην ενίσχυση επιχειρηματικού περιβάλλοντος που να ευνοεί τις επενδύσεις και τη βελτίωση της παραγωγικότητας, όσο και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, ιδίως με μέτρα που θα συμβάλλουν στην εξάλειψη της φτώχειας και στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων.

3.4. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή να διασφαλίσει την εφαρμογή του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και να ακολουθήσει τις συστάσεις της γνωμοδότησής της για τη «Χρηματοδότηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων» ⁽⁵⁾, εκφράζει δε τη λύπη της που οι συστάσεις του Συμβουλίου και η πρόταση της Επιτροπής για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ) 2021-2027 δεν προτείνουν τίποτε συγκεκριμένο σχετικά με το ζήτημα αυτό. Ομοίως, θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη οι συστάσεις της ομάδας υψηλού επιπέδου για την επένδυση στην κοινωνική πρόνοια και στήριξη ⁽⁶⁾.

3.5. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι ετήσιες συστάσεις για τις κατευθύνσεις της οικονομικής πολιτικής της ευρωζώνης θα έπρεπε να θεσπίζονται σύμφωνα με μια γενικότερη στρατηγική οικονομικής πολιτικής, η οποία να εμπνέεται από την Ατζέντα του 2030 και τους ΣΒΑ, καθώς και από την τήρηση της Συμφωνίας του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή. Η οικονομική πολιτική οφείλει να προωθήει την οικοδόμηση ενός βιώσιμου ευρωπαϊκού οικονομικού προτύπου, που να περιορίζει την ενεργειακή εξάρτηση χάρη στη χρήση καθαρών και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και να ενσωματώνει τις συνέπειες της ψηφιακής επανάστασης, εξασφαλίζοντας δίκαιη μετάβαση για τους εργαζομένους.

Η σύσταση του Συμβουλίου: λόγοι για έναν μέτρια θετικό δημοσιονομικό προσανατολισμό

3.6. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τα συμπεράσματα της γνωμοδότησης με θέμα «Σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ» ⁽⁷⁾, όπου εξέφραζε τη συμφωνία της με τους στόχους της πρότασης της Επιτροπής για την έκδοση σύστασης και με πολλές από τις προτάσεις της, αλλά και μια διαφωνία ως προς τον ουδέτερο συνολικό δημοσιονομικό προσανατολισμό που συνιστάται για την ευρωζώνη. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της να οριστεί ένας θετικός συνολικός δημοσιονομικός προσανατολισμός για την ευρωζώνη, κυρίως με βάση μια δημοσιονομική επέκταση στα κράτη που εμφανίζουν πλεονασματικό ισοζύγιο πληρωμών και επίπεδα χρέους βιώσιμα σε μακροπρόθεσμη βάση.

3.7. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ένας τέτοιος προσανατολισμός θα συνέβαλε ώστε να ξεπεραστεί η αρνητική κληρονομιά που άφησαν τα μακροχρόνια και υπερβολικά μέτρα εξυγίανσης που εφαρμόστηκαν σε ορισμένα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη με πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών τους θα πρέπει να θεσπίσουν μέτρα που να προωθούν τις επενδύσεις και τις βιώσιμες κοινωνικές δαπάνες, να στηρίζουν την εσωτερική ζήτηση και το δυναμικό οικονομικής ανάπτυξης και έτσι να διευκολύνουν την επανεξισορρόπηση.

3.8. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι υπάρχουν περιορισμοί για την άσκηση μιας συνετής δημοσιονομικής πολιτικής σε ενωσιακή κλίμακα, λόγω του περιορισμένου χαρακτήρα της οικονομικής ένωσης, η οποία, σε αντίθεση με μια πλήρη νομισματική ένωση, στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών της. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι, μέχρι στιγμής, η Επιτροπή και το Συμβούλιο δεν απέδωσαν μεγάλη σημασία στον ασύμμετρο χαρακτήρα της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, η οποία επικεντρώνεται αποκλειστικά στη διασφάλιση της λήψης διορθωτικών μέτρων στα κράτη μέλη με ελλειμματικά ισοζύγια. Η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα έπρεπε να προτείνουν μέτρα που να αποτρέπουν τόσο τα υπερβολικά ελλείμματα όσο και τα υπερβολικά πλεονάσματα.

⁽⁴⁾ ΕΕ C 262 της 25.7.2018, σ. 28.

⁽⁵⁾ ΕΕ C 262 της 25.7.2018, σ. 1.

⁽⁶⁾ *Επένδυση στην κοινωνική πρόνοια και στήριξη A European Imperative* (Μια ευρωπαϊκή επιταγή), Νοέμβριος 2017.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 197 της 8.6.2018, σ. 33.

Το έλλειμμα επενδύσεων της ευρωζώνης

3.9. Άλλος λόγος αμφισβήτησης του ουδέτερου δημοσιονομικού προσανατολισμού είναι το έλλειμμα επενδύσεων στην ευρωζώνη. Τα προ της κρίσης επίπεδα δεν έχουν ακόμη ανακτηθεί. Οι δημόσιες επενδύσεις, από ένα ουσιαστικά πάγιο ποσοστό της τάξεως του 3,2 % του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος (ΑΕγχΠ) στα έτη 1997-2007 και μεταξύ 2009 και 2013, έχουν μειωθεί στα 2,6 % του ΑΕγχΠ το 2017 και 2018 ⁽⁸⁾. Το έλλειμμα αυτό είναι ένας από τους πλέον αρνητικούς παράγοντες της οικονομικής κατάστασης και αντιπροσωπεύει βαριά υποθήκη για το μέλλον της οικονομίας και των κοινωνιών της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημα ⁽⁹⁾ να εφαρμοστεί ο λεγόμενος χρυσός κανόνας για τον προϋπολογισμό, δηλαδή οι επενδυτικές δαπάνες να μην συνυπολογίζονται όσον αφορά την τήρηση των στόχων ελλείμματος του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, λαμβανομένης υπόψη της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των δημοσίων οικονομικών. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στο γεγονός ότι οι δαπάνες για παραγωγικές επενδύσεις μπορούν επίσης να συμβάλουν στην εν λόγω βιωσιμότητα.

3.10. Πρέπει να τονιστεί ότι το εν λόγω έλλειμμα επενδύσεων παρατηρείται και σε κράτη μέλη που θα έπρεπε να συμβάλλουν σε μια πιο ενεργό ευρωπαϊκή φορολογική πολιτική. Ένα αξιοσημείωτο παράδειγμα θα μπορούσαν να αποτελέσουν οι δημόσιες επενδύσεις που υλοποιούνται στη Γερμανία. Οι δημόσιες επενδύσεις της Γερμανίας κατά το διάστημα 2013-2017 έφταναν το 2,1 % ⁽¹⁰⁾ του ΑΕγχΠ, ένα από τα χαμηλότερα ποσοστά της ευρωζώνης. Κατά το ίδιο διάστημα, το ποσοστό καθαρού σχηματισμού δημόσιου κεφαλαίου (στο οποίο λαμβάνεται υπόψη η υποτίμηση του κεφαλαίου αποθέματος) ήταν αρνητικό (-0,08 %), όπως επίσης και στο διάστημα 2003-2007 (-0,11 %), ενώ στο διάστημα 2008-2012 ήταν μόλις +0,06 %. Στο μεταξύ, το ποσοστό καθαρού σχηματισμού ιδιωτικού κεφαλαίου, το οποίο κατά τη δεκαετία του 1990 τοποθετούνταν μεταξύ 6 % και 8 % του ΑΕγχΠ, έπεσε στα 3,2 % και 2,2 % του ΑΕγχΠ μεταξύ 2008 και 2017. Παράλληλα, η Γερμανία χρηματοδότησε επενδύσεις σε άλλες χώρες. Το πλεόνασμα του ισοζυγίου πληρωμών της, που βρισκόταν στα 8,0 % του ΑΕγχΠ το 2017, προβλέπεται να φθάσει στα 7,9 % και 7,6 % για το 2018 και το 2019 αντίστοιχα. Οι συστάσεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής θα πρέπει να στέλνουν ένα σημαντικό μήνυμα και, συγχρόνως, να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση του χαμηλού επιπέδου εγχώριων επενδύσεων στη Γερμανία. Η βελτιωμένη αξιοπιστία όσον αφορά τη βιωσιμότητα των οικονομικών πολιτικών θα πρέπει να προωθήσει τις ιδιωτικές επενδύσεις και σε άλλες χώρες που παρουσιάζουν αυτή τη στιγμή πλεονάσματα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών ⁽¹¹⁾.

3.11. Η ΕΟΚΕ ζητά από την Επιτροπή και το Συμβούλιο, λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, να θέσουν ως στόχο προτεραιότητας στους προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής της ευρωζώνης την αύξηση των ποσοστών επενδύσεων, έως ότου φθάσουν στα προ της κρίσης επίπεδα. Η αύξηση αυτή θα πρέπει να προσανατολίζεται προς ένα πρότυπο οικονομικά, κοινωνικά και περιβαλλοντικά βιώσιμης ανάπτυξης.

Οικονομική ανάπτυξη και παράγοντες κινδύνου

3.12. Οι προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης, σύμφωνα με τις θερινές οικονομικές προβλέψεις της Επιτροπής ⁽¹²⁾, δείχνουν συνέχιση της ανάπτυξης, με μια κάποια επιβράδυνση: 2,4 % (2017), 2,1 % (2018) και 2,0 % (2019) για την ευρωζώνη και 2,6 % (2017), 2,3 % (2018) και 2,1 % (2019) για την ΕΕ των 27. Για τον υπόλοιπο κόσμο, της ΕΕ εξαιρουμένης, η οικονομική ανάπτυξη εκτιμάται σε 3,9 % για το 2017, 4,2 % για το 2018 και 4,1 % για το 2019. Η αύξηση της ευελιξίας κατά την εφαρμογή του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, που εισήγαγε η Επιτροπή τον Ιανουάριο του 2015 ⁽¹³⁾ με τη «ρήτρα επενδύσεων» και τη «ρήτρα διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων», συνέβαλε ασφαλώς στα θετικά αυτά αποτελέσματα. Αυτό δείχνει η πρόσφατη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων στην ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την επανεξέταση της ευελιξίας στο πλαίσιο του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης ⁽¹⁴⁾.

3.13. Η επεκτατική νομισματική πολιτική πλησιάζει στη λήξη της. Η ποσοτική χαλάρωση θα λάβει τέρμα τον προσεχή Δεκέμβριο, όταν η ΕΚΤ θα σταματήσει την αγορά στοιχείων ενεργητικού. Από το καλοκαίρι του 2019, μετά την αξιολόγηση των μεσοπρόθεσμων προοπτικών για τον πληθωρισμό, τα επιτόκια αναφοράς ενδέχεται να αρχίσουν να αυξάνονται. Εδώ και αρκετά χρόνια, ο πρόεδρος της ΕΚΤ κ. Mario Draghi ζητά η φορολογική πολιτική, μαζί με κατάλληλες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, να υποστηρίξουν τη νομισματική πολιτική, ώστε να ενισχυθεί η ανάκαμψη και να επιτευχθούν οι στόχοι πληθωρισμού. Το ίδιο ζητούν το ΔΝΤ, ο ΟΟΣΑ και πολλοί πανεπιστημιακοί κύκλοι. Όσον αφορά τη φορολογική πολιτική, το αίτημα δεν έγινε δεκτό από τους Ευρωπαίους πολιτικούς ιθύνοντες. Τώρα που η νομισματική πολιτική υποχωρεί, είναι ακόμη περισσότερο αναγκαία μια πιο ενεργός δημοσιονομική πολιτική στην ευρωζώνη.

⁽⁸⁾ Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις, άνοιξη 2018. Στατιστικό παράρτημα, σ. 165.

⁽⁹⁾ Διατυπώθηκε στη γνωμοδότησή της με θέμα «Σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ» (ΕΕ C 197, της 8.6.2018, σ. 33) και σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις.

⁽¹⁰⁾ Το στοιχείο αυτό, και όλα τα παρακάτω σχετικά με επενδύσεις στοιχεία προέρχονται από το άρθρο των Alexander Roth και Gutram Wolff: «Understanding (the lack of) German public investment» [Κατανόηση της (απουσίας) δημόσιας επένδυσης στη Γερμανία], Ίδρυμα Bruegel, ανάρτηση στο ιστολόγιο, 6 Ιουνίου 2018.

⁽¹¹⁾ Αυτό συμβαίνει με τις Κάτω Χώρες, την Ιρλανδία, τη Μάλτα και τη Σλοβενία εντός ευρωζώνης, και τη Δανία εκτός ευρωζώνης.

⁽¹²⁾ «European Economic Forecast» (Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις), καλοκαίρι 2018.

⁽¹³⁾ Βλέπε την ανακοίνωση της Επιτροπής «Αξιοποίηση στο έπακρο της ελαστικότητας στο πλαίσιο των υφιστάμενων κανόνων του συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης», COM(2015) 12 final.

⁽¹⁴⁾ Βλέπε COM(2018) 335 final.

3.14. Υπάρχουν και άλλες παράμετροι, οικονομικές και κοινωνικές, καθώς και εσωτερικές πολιτικές ανισορροπίες, αλλά και παράγοντες οικονομικού κινδύνου και γεωπολιτικές αβεβαιότητες σε παγκόσμιο επίπεδο, που θα έπρεπε να οδηγήσουν στη χρήση και της φορολογικής πολιτικής για την ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης και τη διόρθωση των συνεπειών της κρίσης, που ακόμη είναι έντονες σε πολλά κράτη μέλη. Αυτό που προτείνει η ΕΟΚΕ βοηθά να εξασφαλιστεί καλύτερα η μεσοπρόθεσμη βιωσιμότητα των οικονομικών και να μειωθεί η ανισορροπία των υπερβολικών πλεονασμάτων.

3.15. Για να αντιμετωπιστούν και να καταπολεμηθούν η πολιτική αστάθεια και οι φυγόκεντρες τάσεις που εντείνονται στο εσωτερικό της ΕΕ από το ξέσπασμα της κρίσης και θέτουν υπό αμφισβήτηση την ίδια την ύπαρξή της, απαιτούνται ισχυρά σχέδια μεταρρύθμισης της ΟΝΕ και της ΕΕ που προϋποθέτουν περαιτέρω ολοκλήρωση, με περισσότερη δημοκρατία και ισχυρότερη κοινωνική διάσταση. Επίσης, χρειάζεται ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης βάσει της δημοσιονομικής και της φορολογικής πολιτικής, σύμφωνα με ένα πρότυπο που να ευνοεί τη μείωση των ανισοτήτων ως προς την κατανομή του εισοδήματος. Αυτό είναι εφικτό χωρίς να τεθεί σε κίνδυνο η μελλοντική βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Θα πρέπει επίσης να δρομολογηθεί μια στρατηγική για να φτάσει η ΟΝΕ στην κορύφωσή της, με την ένταξη σε αυτήν όλων των κρατών της ΕΕ που δεν εξαιρούνται βάσει συνταγματικών διατάξεων.

3.16. Οι εστίες παγκόσμιας γεωπολιτικής αστάθειας, ορισμένες εκ των οποίων γειτνιάζουν με την ΕΕ, καθώς και η επιδείνωση των διατλαντικών σχέσεων στα πεδία του εμπορίου, του περιβάλλοντος, της εξωτερικής πολιτικής και της πολιτικής ασφάλειας και άμυνας, λόγω των αποφάσεων της σημερινής κυβέρνησης των ΗΠΑ, οδηγούν την ΕΟΚΕ να τονίσει τη σημασία που έχει να διαθέτει η ΕΕ μια ισχυρή οικονομία που θα στηρίζει την ηγετική πολιτική της θέση παγκοσμίως. Ένας πολυμέτωπος εμπορικός πόλεμος, με την επακόλουθη αύξηση του οικονομικού και πολιτικού εθνικισμού, θα δημιουργούσε ένα οικονομικό και γεωπολιτικό σενάριο υψηλού κινδύνου. Η ΕΕ πρέπει να προσπαθήσει να το αποφύγει και, εν ανάγκη, να είναι έτοιμη να το αντιμετωπίσει.

3.17. Παρά την αύξηση των τιμών του πετρελαίου και των πρώτων υλών, ο πληθωρισμός στην ευρωζώνη προμηνύεται σταθερός γύρω στο 1,7 % μεταξύ 2017 και 2019 (θερινές προβλέψεις), με υπέρποντα πληθωρισμό στο 1,1 %, πολύ μακριά από τον στόχο πληθωρισμού. Αυτοί είναι νέοι λόγοι, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, που συνηγορούν ενάντια στην ιδέα να εγκαταλειφθεί η επεκτατική νομισματική πολιτική ενώ παράλληλα θα ακολουθείται ουδέτερος δημοσιονομικός προσανατολισμός ή, ακόμη χειρότερα, εάν εφαρμοστεί δημοσιονομικός προσανατολισμός με αρνητικό πρόσημο, όπως ζητά το Ευρωπαϊκό Δημοσιονομικό Συμβούλιο για το 2019 ⁽¹⁵⁾.

Μισθοί, απασχόληση και συλλογική διαπραγμάτευση

3.18. Η μέση πραγματική αύξηση των μισθών το 2017, σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, ήταν μόλις 0,2 % στις δεκαεννέα χώρες της ευρωζώνης. Σε επτά από αυτές ήταν αρνητική. Για το 2018 και το 2019 προβλέπεται να είναι 0,9 % και 0,3 % αντιστοίχως ⁽¹⁶⁾. Το κόστος εργασίας ανά μονάδα προϊόντος αναμένεται να μειωθεί στην ευρωζώνη κατά τα τρία υπό εξέταση χρόνια: 0,3 %, 0,1 % και 0,6 % αντιστοίχως. Αντιθέτως, η πραγματική παραγωγικότητα ανά εργαζόμενο, που αυξήθηκε κατά 0,8 % το 2017, θα αυξηθεί ακόμη κατά 1 % τόσο το 2018 όσο και το 2019 ⁽¹⁷⁾.

3.19. Η ανεργία στην ευρωζώνη τοποθετούνταν στα 9,1 % το 2017, παραμένοντας υψηλότερη από τα προ της κρίσης επίπεδα (8,4 % για το διάστημα 2004-2008). Οι αποκλίσεις μεταξύ κρατών μελών είναι πολύ μεγάλες, καθώς το 2017 τα ποσοστά ανεργίας κυμαίνονταν από 3,8 % στη Γερμανία έως 21,5 % στην Ελλάδα. Το ποσοστό ανεργίας των νέων παραμένει σε υψηλά επίπεδα, άνω του 15 %, με μεγάλες αποκλίσεις και με ακραίες τιμές στην Ελλάδα, 43,2 %, την Ισπανία, 35,0 % και την Ιταλία, 32,5 %. Το ποσοστό προσωρινής απασχόλησης εξακολουθεί να αυξάνεται: μέσο ποσοστό 12,2 % το 2017 έναντι 11,5 % το 2012. Αυξάνεται επίσης η μερική απασχόληση: 19,4 % το 2017 έναντι 17,5 % το 2007 ⁽¹⁸⁾.

3.20. Παρά την οικονομική ανάκαμψη, σε πολλές χώρες υπάρχει χάσμα ανάμεσα στις παλαιότερες θέσεις εργασίας και τις νέες, που είναι πιο επισφαλείς και με χαμηλότερες αποδοχές. Το χάσμα αυτό είναι και χάσμα γενεών καθότι πλήττει περισσότερο τους νέους και μεγάλο μέρος των εργαζομένων της ψηφιακής οικονομίας, η απασχόληση των οποίων εξαρτάται από τις διαδικτυακές πλατφόρμες. Στις συστάσεις του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου εκφράζεται ανησυχία για τη βελτίωση της ποιότητας της απασχόλησης. Η ΕΟΚΕ ζητά να καταρτιστούν συγκεκριμένα σχέδια και μέτρα ώστε ο στόχος αυτός να αναχθεί σε προτεραιότητα. Καθοριστική σημασία έχει η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στη λήψη των αναγκαίων μέτρων, μέσω του κοινωνικού διαλόγου και της συλλογικής διαπραγμάτευσης. Πρωταρχική σημασία έχει επίσης η εφαρμογή μέτρων που να επιτρέπουν την ουσιαστική αύξηση των κατώτερων μισθών. Εξάλλου, πρέπει να προωθηθεί η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στη βελτίωση των κοινωνικών συνθηκών και των συνθηκών διαβίωσης των εργαζομένων.

3.21. Η σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την αύξηση των μισθών, εάν εφαρμοστεί ανελαστικά, θα επηρεάσει λίγες μόνο χώρες και ενδέχεται να οδηγήσει σε πρόσθετες αποκλίσεις μεταξύ χωρών και σε αύξηση των ανισοτήτων. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ανταγωνιστικότητα των λιγότερο ανεπτυγμένων ευρωπαϊκών οικονομιών θα μπορούσε να βελτιωθεί με την αύξηση της παραγωγικότητας —χάρη σε περισσότερες επενδύσεις—, την τόνωση της καινοτομίας και τη βελτίωση της κατάρτισης των

⁽¹⁵⁾ Ευρωπαϊκό Δημοσιονομικό Συμβούλιο, «Assessment of the fiscal stance appropriate for the euro area in 2019» (Εκτίμηση του κατάλληλου δημοσιονομικού προσανατολισμού για την ευρωζώνη), 18 Ιουνίου 2018.

⁽¹⁶⁾ Ευρωπαϊκές οικονομικές προβλέψεις, άνοιξη 2018. Στατιστικό παράρτημα, σ. 172.

⁽¹⁷⁾ Αυτόθι, σ. 172-174 και Eurostat.

⁽¹⁸⁾ Αυτόθι, σ. 171 και Eurostat.

εργαζομένων, και όχι με εσωτερικές υποτιμήσεις οι οποίες, επιπροσθέτως, έχουν ανεπιθύμητες κοινωνικές επιπτώσεις. Η αύξηση των μισθών βοηθά επίσης στην αύξηση της εσωτερικής ζήτησης, ενώ προάγει τη φορολογική ισορροπία μέσω της αύξησης των φορολογικών εσόδων.

3.22. Σε κάθε περίπτωση, τα επίπεδα των μισθών πρέπει να καθορίζονται από τους κοινωνικούς εταίρους μέσω των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Η νομοθεσία μπορεί επίσης να προσφέρει συμβολή στον τομέα αυτόν σε ορισμένα κράτη μέλη, τουλάχιστον όσον αφορά τους ελάχιστους μισθούς. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο θα έπρεπε να προωθήσει τη λήψη από τα κράτη μέλη μέτρων που να ενισχύσουν τη συλλογική διαπραγμάτευση, στη βάση της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων, και τον κοινωνικό διάλογο, ιδίως στα κράτη όπου αποδυναμώθηκαν λόγω των πολιτικών διαχείρισης της κρίσης, ή εκεί όπου το δικαίωμα αυτό δεν υπάρχει σήμερα, παρά το άρθρο 28 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ.

Παραγωγικότητα, επιχειρηματικό περιβάλλον και χρηματοδότηση της ιδιωτικής επένδυσης

3.23. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τη μείωση του ρυθμού αύξησης της παραγωγικότητας της ΕΕ κατά τις τελευταίες δεκαετίες. Σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη του ΟΟΣΑ ⁽¹⁹⁾, ο μέσος ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας ανά ώρα εργασίας στην ΕΕ ήταν 0,6 % στο διάστημα 2007-2016 (σε σταθερή πτώση από το 2,2 % που επετεύχθη το διάστημα 1990-2000): δηλαδή, κατώτερος από τον μέσο ρυθμό του ΟΟΣΑ, 0,8 %, και πολύ πίσω από τις χώρες που δεν ανήκουν στον ΟΟΣΑ (5,0 % το ίδιο διάστημα). Κατά την παρουσίαση της μελέτης ⁽²⁰⁾, ο γενικός γραμματέας του ΟΟΣΑ κ. Angel Gurría δήλωσε ότι η αύξηση της παραγωγικότητας, πέρα από την καλή νομοθεσία και διακυβέρνηση, απαιτεί μεγαλύτερες επενδύσεις κεφαλαίου σε έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, καθώς και σε εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί απόλυτα με την άποψη αυτή.

3.24. Στην ίδια μελέτη, ο ΟΟΣΑ τονίζει ότι ο προϋπολογισμός της ΕΕ είναι χαμηλός και ότι ο λόγος του προς το ευρωπαϊκό ακαθάριστο εθνικό εισόδημα (ΑΕΕ) μειώνεται συνεχώς από το 1993 ⁽²¹⁾. Η ΕΟΚΕ εκφράζει μεγάλη ανησυχία, γνωρίζοντας ότι η τάση αυτή θα συνεχιστεί εάν το ΠΔΠ μετά το 2020 υιοθετηθεί έτσι όπως έχει προταθεί από την Επιτροπή, γεγονός που θα καταστήσει ακόμη δυσχερέστερη τη δράση για την επίτευξη οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης, προς τα επάνω, μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Όπως επισημαίνεται στη γνωμοδότηση με θέμα «Έγγραφο προβληματισμού για την εμβάθυνση της οικονομικής και νομισματικής ένωσης» ⁽²²⁾, το γεγονός ότι δεν επετεύχθη ακόμη συμφωνία για τη συμπλήρωση της ΟΝΕ σύμφωνα με τις κατευθύνσεις που διερευνώνται στα έγγραφα προβληματισμού για το μέλλον της Ευρώπης επηρεάζει δυσμενώς την κατάσταση αυτή.

3.25. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την αύξηση της παραγωγικότητας και τον ρόλο εν προκειμένω της επένδυσης σε έρευνα, ανάπτυξη και καινοτομία, καθώς και με τις συστάσεις ανά χώρα, όπου γίνεται λόγος για βελτίωση της δημόσιας διοίκησης και του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

3.26. Για να προαχθεί η οικονομική ανάπτυξη, πρέπει να προωθηθούν οι επιχειρηματικές επενδύσεις. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη σημασία της ταχείας θέσπισης της Ένωσης Κεφαλαιαγορών και της ολοκλήρωσης της διαδικασίας σύστασης της Τραπεζικής Ένωσης. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τις καθυστερήσεις που υφίσταται η Τραπεζική Ένωση, για το γεγονός ότι ακόμη δεν έχει δημιουργηθεί κοινός μηχανισμός προστασίας για το Ενιαίο Ταμείο Εξυγίανσης, βάσει του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας, και για τα εμπόδια στα οποία προσκόπτεται η δημιουργία ευρωπαϊκού συστήματος ασφάλισης καταθέσεων, και τα οποία υπερβαίνουν τους δικαιολογημένους φόβους που ενδέχεται να εγείρει ο όγκος μη εξυπηρετούμενων δανείων ορισμένων χωρών ⁽²³⁾.

Καταπολέμηση του φορολογικού εγκλήματος και επιδίωξη δίκαιης φορολόγησης

3.27. Είναι πολύ δύσκολο να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών και να αναπτυχθούν ισχυρές κοινωνικές και επενδυτικές πολιτικές όσο διατηρούνται τα σημερινά επίπεδα φοροδιαφυγής και φοροαποφυγής, νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες χάρη στους φορολογικούς παραδείσους, και αθέμιτου φορολογικού ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Στην περιοδική έκδοση *Finance & Development* του ΔΝΤ, ένα σημαντικό άρθρο ⁽²⁴⁾ δείχνει ότι σχεδόν 40 % των άμεσων ξένων επενδύσεων σε ολόκληρο τον κόσμο, ήτοι περίπου 12 τρισ. δολάρια, είναι πλασματικές, δηλαδή συνίστανται σε επενδύσεις που περνούν μέσα από κενές εταιρικές οντότητες χωρίς πραγματική δραστηριότητα. Η χρήση διαμεσολαβητών, ή οντοτήτων διέλευσης, δεν σημαίνει καθεαυτή φοροαποφυγή, ωστόσο δημιουργεί σίγουρα περισσότερες ευκαιρίες φοροαποφυγής, αν όχι φοροδιαφυγής. Στο άρθρο αναφέρεται επίσης ότι το 9,8 % του παγκόσμιου πλούτου βρίσκεται σε φορολογικούς παραδείσους.

⁽¹⁹⁾ 2018 OECD Economic Surveys of the Euro Area and the EU (Οικονομική έρευνα της ευρωζώνης και της ΕΕ του ΟΟΣΑ για το 2018). Συνοπτική παρουσίαση, 19 Ιουνίου 2018, σ. 21.

⁽²⁰⁾ Βρυξέλλες, 19 Ιουνίου 2018, Ίδρυμα Bruegel.

⁽²¹⁾ Αυτόθι, ΟΟΣΑ, σ. 25-30.

⁽²²⁾ ΕΕ C 81 της 2.3.2018, σ. 124.

⁽²³⁾ Η θέση της ΕΟΚΕ σχετικά παρουσιάζεται στη γνωμοδότηση με θέμα «Δέσμη μέτρων για τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια» (ΕΕ C 367 της 10.10.2018, σ. 43).

⁽²⁴⁾ J. Damgaard, T. Elkjaer και N. Johannesen, «Piercing The Veil: Some \$12 Trillion Worldwide Is Just Phantom Corporate Investment» (Αρση του πέπλου: περίπου δώδεκα τρισ. δολάρια σε ολόκληρο τον κόσμο δεν είναι παρά πλασματικές εταιρικές επενδύσεις), *Finance & Development*, 10 Ιουνίου 2018.

3.28. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι απαιτείται η επείγουσα εφαρμογή πρόσθετων αποτελεσματικών μέτρων κατά της κατάχρησης δημόσιων κονδυλίων, της φοροδιαφυγής, της νομιμοποίησης παράνομων εσόδων, των φορολογικών παραδείσων και του αθέμιτου φορολογικού ανταγωνισμού, αρχής γενομένης από την εφαρμογή της 5ης οδηγίας κατά της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας⁽²⁵⁾ και από την κατάρτιση συνεπούς, αξιόπιστου και ενιαίου καταλόγου των πραγματικών φορολογικών παραδείσων παγκοσμίως, στους οποίους θα πρέπει να εφαρμοστούν οι δέουσες κυρώσεις.

3.29. Πρέπει επίσης να υπάρξει αποτελεσματική δράση κατά του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού στον οποίο επιδίδονται οι πολυεθνικές επιχειρήσεις, ιδίως στον χώρο της ψηφιακής οικονομίας. Αυτή η μάχη ουσίας πρέπει να συνδυάζει την προώθηση μέτρων παγκόσμιας εμβέλειας με μέτρα που θα μπορούν να επιβληθούν εντός της ΕΕ. Παράλληλα, θα πρέπει να οικοδομηθεί σταδιακά μια σωστή φορολογική εναρμόνιση στην ευρωζώνη και την ΕΕ.

Βρυξέλλες, 17 Οκτωβρίου 2018.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Luca JAHIER

⁽²⁵⁾ Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 156 της 19.6.2018, σ. 43).